

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2
Guidelines for the Development of Creative Leadership of the
School Administrators under Surin Primary Educational Service
Area Office 2

¹มาลัยรัตน์ เพ็งประสิทธิ์พงศ์ และ ²วสันต์ชัย กากแก้ว
¹Malairat Pengprasitthipong and ²Vasanchai Kakkaew

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ประเทศไทย
Surindra Rajabhat University, Thailand.

Malairat.pen@srru.ac.th

Received: January 15, 2022; Revised: February 20, 2023; Accepted :April 24, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตาม อายุ ประสบการณ์ ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษามีความแตกต่างกันหรือไม่ 3) เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูฝ่ายวิชาการ จำนวน 280 ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentile) ค่าเฉลี่ย (Mean) สถิติทดสอบ ที (t – test for independent) และการใช้สถิติทดสอบเอฟ (F – test) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน ระดับมาก 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย

¹ นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

² อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความไว้วางใจ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านการมีจินตนาการ ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษาโดยรวมมีความแตกต่างกัน 3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 3.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้ร่วมกัน กำหนดวิสัยทัศน์ให้ก้าวไกล สามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน พัฒนาความสามารถในการสื่อสารวิสัยทัศน์ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ตระหนักและเห็นคุณค่าในการเกิดการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันและส่งเสริมการประเมินผลการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ เพื่อนำไปปรับปรุงและแก้ไข 3.2 ด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว ผู้บริหารพัฒนาและปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไขกฎและระเบียบ วิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กร เปิดโอกาสให้ครูแสดงออกถึงความสามารถในการทำงาน มีทักษะในการคิด ปรับตัวต่อวิธีการการแก้ปัญหาในการทำงานอย่างเป็นระบบ พัฒนาความสามารถในการบูรณาการทำงาน ได้อย่างหลากหลายมิติตามความเหมาะสม 3.3 ด้านการมีจินตนาการ ผู้บริหารส่งเสริมพฤติกรรมครู ในการแสดงออกถึงกระบวนการสร้างมโนภาพที่เด่นชัดมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน มองทางออกของปัญหาอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาผู้บริหารและครูให้แสดงถึงความสามารถในการคิด สุขุม รอบคอบในงานที่ทำ และแสวงหาวิธีการใหม่ๆ แนวทางใหม่ๆ ที่เหมาะสมตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอได้ 3.4 ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้คำแนะนำครูและบุคลากรมีบทบาทเป็นผู้ประสานงานวิเคราะห์ สังเคราะห์ความคิดเห็นต่างๆ ในทีมงานเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น รับฟังและร่วมมือกันแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม ผู้บริหารสร้างการกำหนดบทบาทหน้าที่การทำงานของบุคลากรเพื่อให้บรรลุในทิศทางและจุดมุ่งหมายอย่างเป็นระบบ 3.5 ด้านความไว้วางใจ ผู้บริหารเปิดโอกาสและเต็มใจรับฟังความคิดเห็นและยินยอมที่จะทำตามข้อเสนอของผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างความเชื่อมั่นศรัทธาต่อสมาชิกในองค์กร โดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและยึดหลักธรรมาภิบาล เคารพการตัดสินใจของบุคลากร ให้เกียรติ เข้าใจข้อผิดพลาดของบุคลากร

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ , ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the current state of creative leadership of school administrators under the Surin Primary Educational Service Area Office 2, 2) to compare the creative leadership of school administrators under the Surin Primary Educational Service Area Office 2 classified by age, experience, educational level and the size of the educational establishments are different or not, and 3) to prepare guidelines for developing creative leadership of school administrators under the Surin Primary Educational Service Area Office 2 multistage sampling. The research instrument

was a questionnaire. The statistics used in the research were frequency distribution, percentile, mean, t-test for independent, and the F-test statistic by One-Way ANOVA analysis. The results were found that: 1.The current state of creative leadership of educational institution administrators under the Surin Primary Educational Service Area Office 2, when considering each aspect, it was found that they were at the highest level in 4 aspects, 1 aspect at high level. The averages were sorted from highest to lowest as follows: trust team work flexibility and adaptability Imagination vision. 2. Comparison of creative leadership of school administrators under the Surin Primary Educational Service Area Office 2, classified by age, experience, educational level and the overall size of the educational establishments are different. 3.Guidelines for developing creative leadership of school administrators under the Surin Primary Educational Service Area Office 2:

3.1 Vision The administrators encourage teachers to jointly set the vision to go further can predict what will happen in the future in order to develop in the same direction develop the ability to communicate the vision to subordinates and stakeholders to realize and appreciate the shared vision and promote the evaluation of the implementation of the vision for improvement and correction 3.2 Flexibility and adaptability Management develops and improves changes, revises rules and regulations. How to work in accordance with the context of the organization provide opportunities for teachers to demonstrate their ability to work have thinking skills. Adapt to a systematic approach to problem solving develop the ability to integrate work in various dimensions as appropriate. 3.3 Imagination The administrators promote teacher behavior in expressing a clear visualization process with clear guidelines creatively look at solutions to problems develop administrators and teachers to demonstrate the ability to think, prudently and prudently in their work, and seek new methods. New approaches are suitable for ever-changing situations 3.4 Teamwork Executives support to advise teachers and personnel to play a role as coordinator of analysis synthesize opinions in the team to provide expertise in the operation encourage personnel to express their opinions listen and work together to solve problems in working properly. Executives create a systematic determination of the roles and functions of the personnel to achieve their directions and aims. 3.5 Trust Executives are open and willing to listen to opinions and agree to follow the proposals of their subordinates. Build confidence in the members of the organization by acting as a good role model and adhering to good governance. Respect personnel's decisions. Respect understands the mistakes of personnel..

Keywords: guidelines for developing creative leadership, creative leadership

บทนำ

โลกในปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ดังนั้นความสำเร็จของผู้นำจึงขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละปัจเจกบุคคลในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขับเคลื่อนเชิงรุกต่อการเปลี่ยนแปลง หรือสรุปก็คือ ต้องมีความสร้างสรรค์ ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงมีความรวดเร็วมากดังนั้นผู้นำจึงต้องมีความคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้นำยุคใหม่มองว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่สำคัญของผู้นำ การเปลี่ยนแปลงนำมาทั้งโอกาสและความท้าทาย ดังนั้นผู้นำต้องใช้จินตนาการสร้างสรรค์ในการจัดการกับความท้าทายและยึดโอกาสให้ได้ (Heifetz, Grashow and Linsky, 2009) ซึ่งสอดคล้องกับ ไมตรี จันทรา (2557) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์คือผู้ที่มีความสามารถในการจูงใจหรือนำบุคคลอื่นๆ อย่างมีจินตนาการ มีความยืดหยุ่นและมีวิสัยทัศน์ด้วยวิธีการหรือแนวทางใหม่ๆ อย่างท้าทายและสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาองค์การให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับความก้าวหน้าของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่หยุดยั้ง

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ การแสดงออกของผู้นำที่ตอบสนองความต้องการของบุคลากร ในด้านความสามารถในการนำความคิดสร้างสรรค์ และกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ซึ่ง นเรศ บุญช่วย (2553) ให้ความหมายว่า ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ การแสดงออกซึ่งการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดเวลาที่มีทัศนคติในเชิงบวกต่อโลก และต่อชีวิต เชื่อมมั่นในคุณค่า และศักยภาพของตนเอง และผู้อื่นที่พร้อมจะก้าวข้ามอุปสรรคไปด้วยกันมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่แสดงถึงความยืดหยุ่นทางความคิดและการกระทำรวมทั้งเป็นผู้ที่มีความสมดุลในชีวิตที่รู้จักพัฒนาตนเองเสมอทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และจิตวิญญาณ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) ให้ความหมายว่าผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ ภาวะแห่งความสำเร็จประการหนึ่งของภาวะผู้นำ คือ ความสามารถในการกล้านำความเปลี่ยนแปลง และความสามารถในการกล้าเผชิญกับความท้าทายด้วยวิธีการใหม่ ๆ เพื่อให้เป้าหมายที่วางไว้บรรลุผลสำเร็จ

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังที่กล่าวมา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนให้การพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

1053

- 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตาม อายุ ประสบการณ์ ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษามีความแตกต่างกันหรือไม่
- 3) เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และจัดทำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำนวนโรงเรียน 218 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 43) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 140 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้น แล้วจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหาร 140 คน และครูวิชาการ 140 คน รวมเป็น 280 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จากนักวิชาการ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 5 ด้าน ได้แก่

- 1) วิสัยทัศน์ (Vision)
- 2) ความยืดหยุ่น (Flexibility)
- 3) จินตนาการ (Imagination)
- 4) การทำงานเป็นทีม (Teamwork)
- 5) ความไว้วางใจ (Trust)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพ และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ซึ่งกำหนด

คะแนนแบ่งเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert. 1993 : 247)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended Questionnaire) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละ (p) และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง และจัดลำดับค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผู้วิจัยนำข้อมูลมาคำนวณหา ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และความหมายค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ในภาพรวมรายด้าน และภาพรวมทั้งหมด

องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1 รวมด้านการมีวิสัยทัศน์	4.50	0.45	มาก
2 รวมด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.56	0.41	มากที่สุด
3 รวมด้านการมีจินตนาการ	4.56	0.41	มากที่สุด
4 รวมด้านการทำงานเป็นทีม	4.58	0.42	มากที่สุด
5 รวมด้านความไว้วางใจ	4.59	0.43	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	4.56	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยรวมแล้วภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความไว้วางใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.59$) รองลงมาคือ ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X}=$

1055

4.58) ด้านความยืดหยุ่นและปรับตัวและด้านการมีจินตนาการ ($\bar{X}=4.56$ เท่ากัน) และด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=4.50$) ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการทำงานเป็นทีม จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร	ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก			
		\bar{X}	4.50	4.63	4.74
ด้านการทำงานเป็นทีม	ปริญญาตรี	4.50			
	ปริญญาโท	4.63	-0.13**		
	ปริญญาเอก	4.74	-0.24	-0.11	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการทำงานเป็นทีม จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบของ LSD พบว่า ค่าเฉลี่ยของครูที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาโท สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ค่าเฉลี่ยด้านในคู่เปรียบเทียบระดับปริญญาโท และปริญญาเอก และ ปริญญาตรี และปริญญาเอก มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมด้านการมีความยืดหยุ่น ด้านการมีจินตนาการ และด้านการทำงานเป็นทีม

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร	ประสบการณ์	0 – 10 ปี 11 – 20 ปี 21 ปีขึ้นไป			
		\bar{X}	4.46	4.58	4.66
ด้านการมีความยืดหยุ่น	0 – 10 ปี	4.46			
	11 – 20 ปี	4.58	-0.12		
	21 ปีขึ้นไป	4.66	-0.20**	-0.09	
ด้านการมีจินตนาการ		\bar{X}	4.48	4.58	4.62
	0 – 10 ปี	4.48			
	11 – 20 ปี	4.58	-0.10		
	21 ปีขึ้นไป	4.62	-0.14*	-0.04	
ด้านการทำงานเป็นทีม		\bar{X}	4.48	4.60	4.69
	0 – 10 ปี	4.48			
	11 – 20 ปี	4.60	-0.12		
	21 ปีขึ้นไป	4.69	-0.20**	-0.09	

โดยรวม		\bar{X}	4.47	4.57	4.65
	0 – 10 ปี	4.47			
	11 – 20 ปี	4.57	-0.10		
	21 ปีขึ้นไป	4.65	-0.18**	-0.08	

จากตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบของ LSD เมื่อพิจารณาโดยรวมด้าน การมีความยืดหยุ่น และด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า มีลักษณะเดียวกัน คือ ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ 21 ปีขึ้นไป ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ 0 – 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ 0.01 และสูงกว่า 11 – 20 ปี อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านการมีจินตนาการ

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหาร	ขนาดของโรงเรียน	ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่			
		\bar{X}	4.45	4.53	4.94
ด้านการมีวิสัยทัศน์	ขนาดเล็ก	4.45			
	ขนาดกลาง	4.53	-0.08		
	ขนาดใหญ่	4.94	-0.49**	-0.41**	
ด้านการมีความยืดหยุ่น		\bar{X}	4.53	4.56	4.90
	ขนาดเล็ก	4.53			
	ขนาดกลาง	4.56	-0.03		
	ขนาดใหญ่	4.90	-0.37**	-0.34**	
ด้านการมีจินตนาการ		\bar{X}	4.52	4.57	5.00
	ขนาดเล็ก	4.52			
	ขนาดกลาง	4.57	-0.05		
	ขนาดใหญ่	5.00	-0.48**	-0.43**	
ด้านการทำงานเป็นทีม		\bar{X}	4.53	4.61	5.00
	ขนาดเล็ก	4.53			
	ขนาดกลาง	4.61	-0.09		
	ขนาดใหญ่	5.00	-0.47**	-0.39**	
ด้านความไว้วางใจ		\bar{X}	4.54	4.60	4.98
	ขนาดเล็ก	4.54			
	ขนาดกลาง	4.60	-0.06		
	ขนาดใหญ่	4.98	-0.43**	-0.37**	
โดยรวม		\bar{X}	4.51	4.58	4.96

1057

ขนาดเล็ก	4.51		
ขนาดกลาง	4.58	-0.06	
ขนาดใหญ่	4.96	-0.45**	-0.39**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบของ LSD เมื่อพิจารณาโดยรวม ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความยืดหยุ่น ด้านการมีจินตนาการ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านความไว้วางใจ พบว่า มีลักษณะเดียวกัน คือ ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่สูงกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก มีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในทุกด้านที่กล่าวถึง

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำแนกตามอายุ

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายคู่

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหาร	อายุ	31-40 ปี 41-50ปี 51-60ปี			
		\bar{X}			
ด้านการมีวิสัยทัศน์	31-40 ปี	4.40			
	41-50 ปี	4.46	-0.06		
	51-60 ปี	4.58	-0.18*	-0.12*	
ด้านการมีจินตนาการ		\bar{X}	4.46	4.52	4.63
	31-40 ปี	4.46			
	41-50 ปี	4.52	-0.06		
	51-60 ปี	4.63	-0.16*	-0.11*	
โดยรวม		\bar{X}	4.47	4.52	4.62
	31-40 ปี	4.47			
	41-50 ปี	4.52	-0.05		
	51-60 ปี	4.62	-0.15*	-0.10*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม เมื่อพิจารณาโดยรวม ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการมีจินตนาการ พบว่า มีลักษณะเดียวกัน คือ ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่มีอายุ 51 – 60 ปี สูงกว่าผู้บริหารที่มีอายุ 41 - 50 ปี และสูงกว่าผู้บริหารที่มีอายุ 31 – 40 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่มีอายุ 41 – 50 ปี และผู้บริหารที่มีอายุ 31 – 40 ปี มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในทุกด้านที่กล่าวถึง

6 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ให้ก้าวไกล สามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันและพัฒนาความสามารถผู้บริหารในการสื่อสารวิสัยทัศน์ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ตระหนักและเห็นคุณค่าในการเกิดการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน

ด้านด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว ผู้บริหารพัฒนาและปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไขกฎและระเบียบ วิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กร พัฒนาศักยภาพของผู้บริหารและครูในการบูรณาการการทำงาน ได้อย่างหลากหลายมิติตามความเหมาะสม

ด้านการมีจินตนาการ ผู้บริหารส่งเสริมพฤติกรรมครูในการแสดงออกถึงกระบวนการสร้างมโนภาพที่เด่นชัดมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน มองทางออกของปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิด สุขุม รอบคอบในงานที่ทำ

ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้คำแนะนำครูและบุคลากรมีบทบาทเป็นผู้ประสานงานวิเคราะห์ สังเคราะห์ความคิดเห็นต่างๆ ในทีมงานเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น รับฟังและร่วมมือกันแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม

ด้านความไว้วางใจ ผู้บริหารเปิดโอกาสและเต็มใจรับฟังความคิดเห็นและยินยอมที่จะทำตามข้อเสนอของผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างความเชื่อมั่นศรัทธาต่อสมาชิกในองค์กร โดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและยึดหลักธรรมาภิบาล เคารพการตัดสินใจของบุคลากร ให้เกียรติ เข้าใจข้อผิดพลาดของบุคลากร

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้แบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2 จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ ระดับการศึกษาและขนาดสถานศึกษา 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2

1. สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

1.1 สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จากการวิเคราะห์ผลสรุปได้ว่า เมื่อพิจารณาเป็นภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนาแนวทางด้านวิธีการใหม่ ๆ ขององค์กร การจูงใจ

1059

หรือนำบุคคลอื่น ๆ อย่างมีวิสัยทัศน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติ์กาญจน์ ปฏิพันธ์ (2556, น.124) ได้ศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับการแสดงออกภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การอภิปรายผลการเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของครูที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาโท สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ค่าเฉลี่ยด้านในคู่เปรียบเทียบระดับปริญญาโท และปริญญาเอก และ ปริญญาตรี และปริญญาเอก มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัย ภูวนาท คงแก้ว และ ศักดิ์ฤทธิ์ ศิลาลาย พบว่าข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านความคิดสร้างสรรค์ มีความแตกต่างกัน

2.2 เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่มีค่าเฉลี่ยสูงคือประสบการณ์ 21 ปีขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องจากครู มีความรู้ ความสามารถแตกต่างกัน และความเชี่ยวชาญในการทำงานที่มีความมุ่งมั่น มีความกระตือรือร้นทำให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะทำให้เกิดความสำเร็จสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกตณี กรินทร์ (2562: จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่สูงกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก มีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในทุกด้านที่กล่าวถึง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของดวงแข นานอก (2559) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดย ภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2.4 เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนก ตามอายุพบว่า พบว่า มีลักษณะเดียวกัน คือ ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่มีอายุ 51 – 60 ปี สูงสุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่ผ่านมาการทำงานมานานและได้รับทราบ ถึงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่า จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนงเยาว์ สิ่งทองกุล, อำนวย มี จำแนกตามอายุ พบว่า

ระดับความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้น พื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่มีอายุต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 แนวทางการพัฒนาทั้งหมด 5 ด้าน ได้ผ่านการพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่านสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับผู้บริหารโรงเรียนได้ เนื่องจากได้รับการยืนยันจากการการสนทนากลุ่มที่มีผู้ทรงคุณวุฒิให้การรับรองจากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำในสถานศึกษาพบว่า หลายท่านได้พยายามวิเคราะห์ในแง่มุมต่าง ๆ เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารไว้หลายประการด้วยกัน ผู้นำที่ดีหรือผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะต้องนำองค์การไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายนั้นควรมีลักษณะอย่างไร

องค์ความรู้ที่ได้จากศึกษา

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ทำให้ทราบสภาพปัจจุบันของผู้บริหารสถานศึกษาและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและดำเนินงานตามสถานการณ์ต่างๆ พร้อมทั้งรู้จักกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของผู้อื่น โดยเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองและผู้อื่นที่จะสามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่โดยอาศัยการเรียนรู้เนื้อหาความคิดใหม่ๆ อยู่เสมอกล้าตัดสินใจและลงมือทำตามแผนที่ตั้งไว้อย่างจริงจัง มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่อยู่ตลอดเวลา

เอกสารอ้างอิง

- กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2552). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา. สมุทรปราการ : อีริสาส์น.ฉลาด กันกา. (2550).
- กิตติ์กาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปร.ด.ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ดวงแข ขำนอก. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

- Adair, J. (2007). *Leadership for Innovation: How to organize team creativity and harvest ideas*. London: Kogan Page.
- Bass. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: Random. .
- Bennis, W. (2002). "Creative Leadership." [ABI]. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Brown, T. (2009). "Change by design: How design thinking transforms organization and inspires innovation." New York: Harper Collins.

